

A TERAZ DÁVAJTE POZOR!

*„Jedného dňa, keď si vybral nebezpečnú cestu,
Človek spravodlivý s pokorou kráčať
Údolím smrti.“*

Som už v takom veku a navyše v takom stave, že si pred spaním musím zakaždým dôkladne umyť nohy pre prípad, že by ma v Noci musela odviezť záchranka.

Keby som sa v ten večer presvedčila v *Efemeridách*, čo sa deje na oblohe, vôbec by som si nelíhala spať. Lenže teraz som zaspala tvrdo a hlboko; pomohla som si chmeľovým čajom, ba navyše som si vzala dve tabletky s valeriánskymi kvapkami. Keď ma teda uprostred Noci zobudilo búchanie na dvere – prudké, nekontrolované, a teda aj zlovestné – nemohla som sa spamätať. Vyskočila som a zostala stáť pri posteli; roztrasené, rozospaté telo nemohlo preskočiť z nevinosti spánku do reality. Zrazu mi prišlo zle a zatočila som sa, akoby som mala o chvíľu omdlieť. V poslednom čase sa mi to, bohužiaľ, stáva častejšie a súvisí to s mojimi Ťažkosťami. Musela som si sadnúť a trikrát zopakovať: som doma, je Noc, ktosi búcha na dvere, a až vtedy sa mi podarilo upokojiť. Ako som v tme šmátrala po papučiach, začula som, ako ten, čo sa dobýjal dnu, teraz obchádza okolo domu a čosi si mrmle. Dolu, v skrinke na elektromer, mám paralyzujúci sprej, ktorý som dostala od Dionýza kvôli pytlíakom; práve teraz mi to prišlo na um. Podarilo sa mi v tme nahmatať známy tvar nádoby s aerosolom, a takto vyzbrojená som zapálila vonkajšie svetlo. Pozerala som sa na priedomie z bočného

okienka. Sneh zaškrípala a v zornom poli sa mi objavil sused, ktorého volám Mátoha. Rukami si pri bokoch pridržoval cípy starého kožucha, v ktorom som ho občas vídavala, keď pracoval pri dome. Spod kožucha vytŕčali nohy v pásikavom pyžame, s ťažkými topánkami na horské túry.

– Otvor, – povedal.

S neskrývaným prekvapením flochol na môj letný ľanový oblek (spávam v tom, čo v lete chceli vyhodit' Profesorovci a čo mi pripomína starú módu a roky mojej mladosti – takto spájam Užitočné so Sentimentálnym) a bez zaváhania vošiel dnu.

– Obleč sa, prosím ťa. Veľká Noha nežije.

Od prekvapenia som na chvíľu stratila reč, bez slova som si natiahla vysoké snežnice a prehodila na seba prvú lepšiu bundu z vešiaka. Sneh vonku sa vo škvrne svetla dopadajúceho z lampy na priedomie menil na pomalú, marivovú sprchu. Mátoha stál pri mne mlčky, vysoký, tenký, kostnatý ako figúrka načrtnutá niekoľkými ťahmi ceruzky. Pri každom kroku z neho opadával sneh ako z cukrom posypaného vianočného koláča.

– Ako to „nežije“? – spýtala som sa napokon so stisnutým hrdlom a otvorila som dvere. Mátoha však neodpovedal.

On celkovo rozpráva len málo. Určite sa narodil v mlčanlivom znamení Merkúra, tipujem, že v Kozorožcovi alebo v konjunkcii, kvadratúre či azda v opozícii k Saturnu. Môže to byť aj tajomný retrográdny Merkúr – vtedy poskytuje úkryt.

Vyšli sme z domu a okamžite nás obomkol ten dobre známy chladný a vlhký vzduch, čo nám každú zimu pripomína, že svet nebol stvorený pre Človeka, a prinajmenšom pol roka nám dáva najavo, aký je voči nám nepriateľský. Mráz brutálne zaútočil na naše líca, z úst sa nám vyhrnuli oblaky pary. Svetlo na priedomí automaticky zhaslo a my sme kráčali po vrždiacom snehu v úplnej tme, ak nerátame Mátohovu čelovú baterku, ktorá vŕtala diery do tmy v jedinom posúvajúcom

sa bude tesne pred nim. Cupkala som mu v Temnote hned za chrptom.

– Nemáš baterku? – spýtal sa.

Isteže som baterku mala, ale kde, to som mohla zistiť až ráno, za denného svetla. S baterkami je to vždy tak, že ich vidno len za dňa.

Dom Veľkej Nohy stál tak trochu bokom, vyššie než iné domy. Bol to jeden z troch domov obývaných po celý rok. Len on, Mátoha a ja sme tu bývali bez obáv zo zimy; ostatní obyvatelia dôkladne pozatvárali svoje obydlia už v októbri; vypustili vodu z potrubí a vracali sa do miest.

Teraz sme zahli z mierne odhrnutej cesty, ktorá prechádza našou osadou a rozdeľuje sa na cestičky vedúce ku každému domu. K Veľkej Nohe viedla cestička vyšliapaná v hlbokom snehu, taká úzka, že bolo treba klásť nohy jednu pred druhú a ustavične udržiavať rovnováhu.

– Nebude to príjemný pohľad, – varoval ma Mátoha, pričom sa ku mne otočil a úplne ma oslepil svetlom baterky.

Nič iné som ani nečakala. Chvíľu mlčal a potom povedal, akoby sa chcel ospravedlniť:

– Prekvapilo ma svetlo v kuchyni a zavýjanie tej jeho suky – znelo tak zúfalo. Ty si nepočula nič?

Nie, nepočula. Spala som, utlmená chmeľom a valeriánou.

– A kde je teraz? Myslím tá Suka.

– Vzal som ju odtiaľ, odviezol som ju k sebe, nakrmil, hádam sa už upokojila.

Ďalšia chvíľa mlčania.

– Vždy chodil spať zavčasu a zakaždým zhášal svetlo, šetril, no a teraz sa tam stále svietilo. Svetlá šmuha na snehu. Bolo ju vidieť z okna mojej spálne. A tak som tam zašiel, myslel som si, či sa hádam neopil alebo či niečo nerobí tomu psovi, keď tak zavýja.

Prešli sme okolo zborenej stodoly a o chvíľu Mátohova baterka privábila z tmy dva páry svietiacich, zelených, fluoreskujúcich očí.

– Pozri sa. Srny, – povedala som rozrušene pošepky a chytila ho za rukáv kožucha. – Prišli tak blízko k domu. Vôbec sa neboja!

Srny stáli takmer po brucho v snehu. Dívali sa na nás celkom pokojne, akoby sme ich prichytili pri nejakom rituáli, ktorého zmysel nemôžeme pochopiť. Bola tma, takže som nevedela rozoznať, či sú to tie isté Slečny, čo prišli na jeseň z Čiech, alebo nejaké nové? A vlastne, prečo sú tu len dve? Tamtie boli najmenej štyri.

– Chodte domov, – vyzvala som ich a zamávala som rukami. Zachveli sa, ale nepohli sa z miesta. Pokojne nás odprevadili zrakom až celkom po dvere. Po chrbte mi prebehli zimomriavky.

Zatiaľ Mátoha s dupotom striasal z topánok sneh pred dvermi zanedbaného domca. Malé okienka boli utesnené fóliou a papiermi, drevené dvere pokrývala čierna lepenka.

Steny predsieni boli obložené drevom na kúrenie, nerovnomerne napílenými poľenami. Bol to nepríjemný interiér, škoda reči. Všade bolo cítiť pach vlhkosti, dreva a hliny – mokrej, pažravej. Špina z dymu sa za dlhé roky usadila v mastnej vrstve na stenách.

Dvere do kuchyne boli odchýlené, takže som hneď uvidela na zemi ležiace telo Veľkej Nohy. Môj pohľad sa ho sotva dotkol a vzápätí odskočil. Chvíľu trvalo, kým som sa tam odvážila pozrieť znovu. Bol to otrasný pohľad.

Ležal skrútený v čudnej polohe, s rukami pri krku, ako keby sa usiloval roztrhnúť golier, čo mu zvieral hrdlo. Pomaly som pristupovala čoraz bližšie, ako zhypnotizovaná. Uvidela som otvorené oči upreté kamsi pod stôl. Špinavé roztrhnuté tričko mal ovinuté okolo krku. Vyzeralo to tak, akoby telo zápasilo samo so sebou a potom – porazené – kleslo. Od Hrôzy mi zrazu bolo zima, krv mi stuhla v žilách a mala som pocit, že mi cúvla kamsi hlboko do útrobov. Ešte včera som videla toto telo živé.

– Bože môj, – zabľabotala som. – Čo sa stalo?

Mátoha pokrčil plecami.

– Nevieť sa dovolať na Políciu, zase tu je len český signál.

Vytiahla som z vrečka svoj mobil, vytukala som číslo, ktoré som poznala z televízie – 997, a po chvíli sa mi v telefóne ozval automatický český hlas. Takto to tu býva. Signál sa posúva, ignoruje štátne hranice. Občas sa hranica medzi operátormi zastaví na dlhší čas v mojej kuchyni, stávalo sa, že pár dní stála pri Mátohovom dome alebo na terase, ale ťažko sa dal predvídať jej chimérický pohyb.

– Bolo treba ísť vyššie, na kopec, – poradila som mu príliš neskoro.

– Kým prídu, celkom stuhne – vyhlásil Mátoha tónom, aký som ňo neznášala; akoby pojedol všetok rozum. Vyzliekol si kožuch a prevesil ho cez operadlo stoličky. – Nemôžeme pripustiť, aby takto zostal. Vyzerá ohavne, napokon, bol to predsa len náš sused.

Hľadela som na to úbohé, schúlené telo Veľkej Nohy a ťažko som mohla uveriť, že ešte včera som sa tohto človeka bála. Nemala som ho rada. Možno je to dokonca prislabé slovo – neznášala som ho. Mala by som hádam skôr povedať – pripadal mi odporný, ohavný. Vlastne som ho ani nepokladala za ľudskú Bytosť. Teraz ležal na škvrnami pokrytej podlahe, v špinavej bielizni, malý a chudý, bezmocný a vôbec nie strašný. Len taký kúsok hmoty, ktorý sa v dôsledku ťažko predstaviteľných premien stal od všetkého oddelenou krehkou bytosťou. Zrazu mi bolo smutno, intenzívne smutno, lebo ani niekto taký odporný ako on si nezaslúžil smrť. A kto si ju zaslúžil? Aj mňa čaká taký istý osud, aj Mátohu, aj tie Srny tam vonku; všetci raz budeme iba mŕtvym telom.

Pozrela som sa na Mátohu, či ňo nenájdem čosi ako útechu, ale on sa už venoval ustielaniu rozhádzanej postele, brlohu na rozkladacom kresle, takže som sa v predstavách pokúšala utešiť sama. Prišlo mi vtedy na um, že smrť Veľkej Nohy mohla byť v istom zmysle dobrá. Oslobodila ho od zmätku, akým bol

jeho život. A oslobodila iné živé Bytosti od neho. Ó áno, zrazu som si uvedomila, aká dobrá môže byť smrť, aká spravodlivá, ako dezinfekčný prostriedok, ako vysávač. Priznávam, pomyslela som si to, a vlastne si to aj stále myslím.

Bol to môj sused, naše domy nedelilo viac ako pol kilometra, ale s Veľkou Nohou som mala do činenia len zriedkakedy. Našťastie. Vídavala som ho skôr zďaleka – jeho drobná, šlachovitá postava, vždy trocha rozochvená, sa pohybovala na pozadí krajiny. Pri chôdzi si čosi mrmlal a občas mi veterná akustika Plošiny prinášala útržky toho monológu, v podstate jednoduchého a jednotvárneho. Jeho slovník sa skladal hlavne z nadávok, ku ktorým iba pripájaj konkrétne mená.

Poznal tu každý kúsok zeme, lebo podľa všetkého sa tu narodil a nikdy nevycestoval ďalej než do Kłodzka. V lese sa vyznal – na čom sa dá zarobiť, čo komu predať. Huby, čučoriedky, kradnuté drevo, suché raždie na podpal, pytliacke oká, každoročné preteky terénnych áut, poľovačky. Les živil tohto krpateho gnóma, takže by ho mal šetriť – no nešetril. Raz v auguste, keď bolo sucho, podpálil celý čučoriedkový porast. Zavolała som na hasičskú službu, ale veľa toho už nezachránili. Nikdy som sa nedozvedela, prečo to urobil. V lete sa túlal po okolí s pílou a stínal stromy plné živice. Keď som ho zdvorilo požiadala, nech to nerobí, len s námahou, sotva zadržiavajúc Hnev, odpovedal bezočivo: – Odpáľ, baba stará. Ale povedal to ostrejšie. Privyrábal si tým, že vždy niečo ukradol, šlohol, čmajzol. Keď letní domáci zabudli na dvore baterku alebo sekačku – Veľká Noha hneď zavetрил príležitosť a uchmatol všetko, čo sa potom dalo v meste speňažiť. Podľa mňa už mal dávno dostať nejaký Trest, či dokonca sedieť vo väzení. Nevie, ako sa stalo, že mu všetko prešlo. Možno ho strážili nejakí anjeli; občas sa stáva, že sa postaví na nesprávnu stranu.

Vedela som aj to, že pytliaci, a to na všetky možné spôsoby. Les považoval za svoje panstvo – patrilo mu tam všetko. Patril medzi dravce.

Kvôli nemu som viacero Nocí nezažmúrila oka. Od pocitu bezmocnosti. Párkrát som zatelefonovala na Políciu – keď mi konečne zdvihli, moje oznámenie síce prijali celkom zdvorilo, no potom sa aj tak nič nestalo. Veľká Noha sa znovu vydával na svoje obchôdzky s náručím pripravených ôk a zlovestne si pritom čosi hundral. Malý zlý bôžik. Zlomyselný a nevy-počítateľný. Bol sústavne trocha pripitý, podistým aj to ho udržiavalo v zlostnej nálade. Šomral si popod nos a palicou udieral po kmeňoch stromov, akoby ich chcel odohnať zo svojej cesty; zdalo sa, že sa s pochmúrnou náladou už na-rodil. Často som chodievala jeho trasami a zbierala som za ním primitívne drôtené pasce na Zvieratá, slučky priviazané k ohnutým mladým stromcom tak, aby chytené Zviera vyletelo hore ako vystrelené z praku a zostalo visieť vo vzduchu. Občas som nachádzala aj mŕtve Zvieratá – Zajace, Jazvece a Srny.

– Musíme ho preniesť na pohovku, – vyhlásil Mátoha.

Ten nápad sa mi nepáčil. Nepáčila sa mi predstava, že sa ho mám dotknúť.

– Myslím si, že by sme mali počkať na Políciu, – odpoveďala som.

Lenže Mátoha už pripravoval miesto na pohovke a vyhrňal si rukávy na svetri. Prenikavo sa na mňa zadíval svojimi svetlými očami.

– Ani ty by si asi nechcela, aby ťa našli v takomto stave. Veď je to neľudské.

Ach, áno, ľudské telo je celkom iste neľudské. Najmä ak je mŕtve.

Nie je to údesný paradox, že sa teraz musíme zaoberať telom Veľkej Nohy, že akurát na nás nechal túto poslednú starosť? Na nás, susedoch, ktorých si nevážil, neznášal ich, považoval ich za nič.

Podľa mňa by malo po Smrti dochádzať k anihilácii hmoty. Pre telo by to bol určite ten najvhodnejší spôsob. Anihilované telá by sa takto vracali do čiernych dier, z ktorých kedysi

vzišli. Duše by rýchlosťou svetla putovali do svetla. Ak niečo také ako Duša vôbec existuje.

Keď som prekonala ten strašný odpor, urobila som to, čo mi povedal Mátoha. Chytili sme telo za nohy a ruky a preniesli sme ho na pohovku. S prekvapením som skonštatovala, že telo je ťažké a vôbec nevyzerá bezvládne, skôr je úporne stuhnuté, nepríjemné ako naškrobená posteľná bielizeň prinesená z mangľovne. Uvidela som aj ponožky alebo to, čo mal namiesto nich na nohách – špinavé handry, onuce z roztrhanej látky prestieradla, teraz sivej a plnej flakov. Neviem, prečo ma tak udrel do hrude práve pohľad na tie onuce – udrel ma aj do bránice, do celého tela, takže som nemohla zastaviť vzlyk. Mátoha sa na mňa pozrel len letmo, no chladne a s evidentnou prísnosťou.

– Musíme ho obliecť, kým prídu, – skonštatoval Mátoha a všimla som si, že aj jemu sa trasie brada pri pohľade na tú ľudskú biedu (aj keď to z nejakého dôvodu nechce priznať).

Najprv sme sa teda pokúšali stiahnuť tielko, špinavé a páchnuce, ale nedalo sa mu pretiahnuť cez hlavu, a tak Mátoha vybral z vrecka akýsi komplikovaný nožík a rozrezal látku na hrudi. Veľká Noha teraz pred nami ležal na pohovke polonahý, chlpatý ako troll, s jazvami na prsiach a rukách, potetovaný nedešifrovateľnými obrázkami, medzi ktorými som nevedela nájsť nič zmysluplné. Akoby nás ironicky prižmúrenými očami sledoval, keď sme v roztvorenej skrini hľadali niečo na obliečenie, ešte kým jeho telo stuhne navždy a premení sa opäť na to, čím aj v podstate bolo – na hrudu hmoty. Potrhané slipy vytrčali spod novučkých striebristých športových teplákov.

Opatrne som odvinula tie ohavné onuce a uvidela som jeho chodidlá. Zarazili ma. Vždy som mala pocit, že chodidlá sú najintímnejšou a najosobnejšou časťou tela. Vôbec nie genitálie, nie srdce, či dokonca mozog, orgány bez podstatnejšieho významu, ktoré sa naozaj preceňovali. Práve v chodidlách sa skrýva všetko, čo možno zistiť o Človeku, tam z tela ste-

ká dôležitý zmysel toho, čím naozaj sme a ako súvisíme so zemou. V dotyku so zemou, v mieste jej spojenia s telom sa koncentruje celé tajomstvo – že sme zložení z prvkov hmoty a zároveň sme jej cudzí, oddelení od nej. Chodidlá – to sú naše zástrčky do zásuviek. A teraz boli pre mňa tie nahé chodidlá dôkazom jeho cudzieho pôvodu. Nemohol to byť Človek. Musel byť čosi ako bezmenná forma, jedna z tých, ktoré, ako vraví náš Blake, rozpúšťajú kovy na nekonečno a poriadok menia na chaos. Možno bol čosi ako démon. Démonické bytosti možno vždy spoznať podľa chodidiel – pečiatkujú zem celkom inak.

Tie chodidlá, veľmi dlhé a úzke, s útlými prstami a čiernymi neforemnými nechtami, sa zdali celkom pružné. Palec trochu odstával od ostatných prstov – rovnako ako na ruke. Všetky prsty boli husto porastené čiernymi chlpmi. Videl niekto niečo takéto? Vymenili sme si s Mátohom pohľady.

V skoro prázdnej skrini sme našli kávodohnedý oblek s niekoľkými flakmi, ale v podstate používaný len zriedka. Nikdy som ho v ňom nevidela. Veľká Noha chodil vždy v kapcoch a obnosených nohaviciach, k nim si obliekal károvanú košeľu a prešívajú kamizolu, bez ohľadu na ročné obdobie.

Obliekanie mŕtveho mi pripomenulo láskanie. Nemyslím, že by za života zažil takúto nehu. Podopierali sme ho jemne pod pazuchami a ťažovali naňho šatstvo. Jeho ťarcha spočívala na mojich prsiach; po vlne prirodzeného zhnusenía, čo mi zdvihla žalúdok, som si zrazu uvedomila, že by som si to telo mohla privinúť k sebe, poklepať po chrbte a upokojiť ho: neboj sa, všetko bude v poriadku. Neurobila som to, lebo tu bol aj Mátoha. Mohol by to považovať za niečo perverzné.

Predpokladané gestá sa v mysli zmenili a zrazu mi bolo Veľkej Nohy ľúto. Možno ho matka privčas odložila a on bol potom celý svoj smutný život nešťastný. Dlhé roky nešťastia Človeka degradujú viac než smrteľná choroba. Nikdy som